

Læknastriðið hevur verið tabu

Tað hevur verið eitt tabu, tí man lýsir tað øgiliga oftani sum at klaksvíkingar vóru móti restini av Føroyum ella Danmark. Men eg haldi tað handlar líka nógv um, at hetta vóru klaksvíkingar móti klaksvíkingum, sigur Hans Andrias Sølvará,

Hallur av Rana

hallur@sosialurin.fo

Annað árið á rað er ein bók um læknastriðið millum bøkurnar, ið eru útgivnar nú tað stundar til jólar. Í fjør lat Liggjas í Bø úr hondum bókina Læknastriðið í Klaksvík og í ár er tað Arnstein Niclasen, ið hevur útgivið bókina Herskin herðindi.

Tað er ikki nakað óvanligt í, at bókur verða skrivaðar um serstøk tíðarskeið í Føroya søgu, men merkisvert er, at bøkurnar báðar eru tær fyrstu føroysku bøkurnar, ið hava viðgjørt striðið, ið gekk fyri seg miðskeiðis í hálvtrýssunum. Sostatt eru tað gingin umleið 50 ár síðan striðið endaði, til fyrsta bókin kom út á føroyskum um evnið.

Áhugin fyri læknastriðnum tykist tó at vera ovurhonds stórur. Hans Andrias Sølvará, søgufrøðingur, hevur granskað nógv í evninum og skrivað fleiri vísindaligar greinar um evnið, og fyri fimm árum síðan helt hann fleiri fyrilestrar um læknastriðið fyri fullsettum hølum í Klaksvík, Tórshavn og Keypmannahavn. Hann greiðir frá, at læknastriðið vanliga ikki hevur verið nakað, ið man hevur tosað um í Klaksvík.

- Eg minnst væl fyrsta fyrilesturin eg hevði um læknastriðið. Tað var í Klaksvík fyri fimm árum síðan og tað var smekkfult av fólki til staðar. Tá vóru skúlanæmingar har, ið aldrin høvdu hoyrt nakað um læknastriðið, og tað vóru fleiri har, ið søgdu, at tey vistu ikki um, at nakar áður hevði hildið nakran fyrilestur um læknastriðið, sigur Hans Andrias Sølvará.

Eitt tabu

Søgufrøðingurin metir, at tað kunna vera fleiri orsökir til, at man ikki hevur tosað so nógv um evnið áður, men vísir á, at tað

eru nógv, ið als ongan hug hava at tosa um hetta tíðarskeiðið.

- Tað hevur verið eitt tabu, ið man ikki hevur snakkað nógv um í Norðoyggjum. Tað er eisini nakað við, at tað skal ganga ein ávís tíð. Tað hevur verið eitt tabu, tí man lýsir tað øgiliga oftani sum at klaksvíkingar vóru móti restini av Føroyum ella Danmark. Men eg haldi tað handlar líka nógv um, at hetta vóru klaksvíkingar móti klaksvíkingum, sigur Hans Andrias Sølvará, og leggur afturat.

- Eg snakki oftani við fólk har norðuri, ið siga, at tey vilja gloyma læknastriðið, tí tey minnst einki gott frá tí. Hetta er serliga tey, ið vóru í minnilutanum. Tey hava einki gott at siga um tað, og vilja bara sleppa at gloyma tað. Tað er ein

av grundunum til, at man ikki hevur snakkað so nógv um tað, tí man á onkran hátt hevur verið nokk so illa við av tí.

Nú eru so nógv ár liðin síðan striðið endaði, at tíðin nú er búgvin til bókur um hetta serstaka tíðarskeiðið í Føroya søgu, metir Hans Andrias Sølvará.

- Tá ein ávís tíð gongur, so byrja slík mál at blíva búgvin til, at fólk kunna snakka um tað. Nú er tað komi hartil, at man hevur nøkur eldri fólk, ið minnst hetta, og royna at seta orð á tað, greiðir Hans Andrias Sølvará frá.

Var meira lokalt

Hans Andrias Sølvará heldur ikki, at hann ein dag sjálvur fer undir at skriva eina bók um evnið, og saknar hann millum annað

eina meira lokala lýsing av hvussu læknastriðið elvdi til strið í sjálvum býnum.

- Eg upplivi nógv av tí, ið verður skrivað um læknastriðið, sum at verður lýst sum eitt strið, har klaksvíkingar stóðu saman móti restini. Men um hugt verður eftir adressuni, so eru tey ikki so nógv, ið hava skrivað undir hana, ið vanliga verður sagt, sigur Hans Andrias Sølvará.

Vanliga verður tikið til, at 95 prosent av øllum teimum, ið vóru yvir 16 ár skrivaðu undir adressuna, ið bleiv send runt í Norðoyggjum og Leirvík. Hans Andrias Sølvará metir tó, at hetta talið var munandi lægri.

- Í eini grein, sum eg skrivaði í Fróðskaparrit í 2013, hugdi eg eftir undirskriftunum. Tá talið av undirskriftum verður samanlíknað við fólkatálið í Norðoyggjum og Leirvík, so eru tað slett ikki 95 prosent, ið skrivaðu undir. Tey sum skrivaðu undir adressuna í 1953 vóru 2335 fólk, men fólkatálið í Norðoyggjum og Leirvík var í hesum tíðarskeiðinum 5287 fólk. Tá so tey, ið eru yngri enn 16 ár verða tikin úr, so meti eg, at meirilutin er umleið 70 prosent, sigur Hans Andrias Sølvará.

Hóast tvær bókur nú eru útgivnar um læknastriðið, so væntar søgufrøðingurin, at fleiri bókur fara at verða skrivaðar um evnið.

- Tað kann eg gott ímynda mær, tí tær, ið nú eru útgivnar, eru litaðar av teimum persónum, ið hava skrivað tær. So tað kann vera at okkurt verður skrivað aftrat, sigur Hans Andrias Sølvará.

www.ritograk.fo

bílegg bókur á netinum
skjótt og ómakaleyst

